

STANOWISKO PREZYDENTA MIASTA TORUNIA W SPRAWIE „KONCEPCJI ROZWOJU KRAJU 2050”

W związku z prowadzonymi konsultacjami społecznymi projektu „Koncepcji Rozwoju Kraju 2050” pragnę stanowczo podkreślić, że **nie zgadzam się ze wskazaniem Torunia jako aglomeracji regionalnej, czyli ośrodka III rzędu. Uważam, że Toruń i Bydgoszcz muszą być postrzegane łącznie i zostać uznane za metropolię ponadregionalną tj. przynależać do ośrodków II rzędu, a więc drugiego po ośrodku stołecznym najwyższego poziomu hierarchicznego polskiej sieci osadniczej**, co będzie sprzyjało dynamicznemu rozwojowi tych ośrodków oraz województwa kujawsko-pomorskiego.

Wniosek o zmianę zakwalifikowania Torunia i Bydgoszczy przekazałem w liście do Pani Katarzyny Pełczyńskiej-Nałęcz, minister funduszy i polityki regionalnej.

Stanowisko w sprawie zakwalifikowania Bydgoszczy i Torunia jako metropolii ponadregionalnej na najbliższej sesji (5 września br.) przyjmie również Rada Miasta Torunia.

UZASADNIENIE STANOWISKA

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju „Koncepcja Rozwoju Kraju 2050” ma określać wyzwania rozwojowe kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym na okres do 30 lat. Dokument ma zawierać w szczególności wnioski z analizy trendów rozwojowych, scenariusze rozwoju i wyzwania rozwojowe kraju. Tym samym KRK będzie kreowała rozwój kraju i kształtowała jego ramy dla innych uczestników tego procesu. **Wobec powyższego ważne jest, aby Toruń zajął należne mu miejsce, wynikające z posiadanego potencjału historyczno-kulturowego, społeczno-gospodarczego oraz silnej marki wizerunkowej, jaką miasto Toruń od lat posiada na arenie krajowej i międzynarodowej.**

Zakwalifikowanie Torunia jako aglomeracji regionalnej spowoduje znaczne ograniczenie lub brak możliwości ubiegania się o środki europejskie czy krajowe na rozwój największych ośrodków miejskich i ich otoczenia, na rozwój funkcji metropolitalnych, a tym samym będzie obniżać konkurencyjność stolic regionu i całego województwa kujawsko-pomorskiego na tle kraju, co nie będzie sprzyjało odpowiedzi na wyzwanie projektu KRK 2050, odnoszącego się do zrównoważonej przestrzeni.

Zwracam uwagę, że w województwie kujawsko-pomorskim obowiązuje „Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 r. – Strategia Przyspieszenia 2030+”. W dokumencie tym, wśród 14 wyzwań rozwojowych wskazano „Wzmocnienie potencjału Bydgoszczy i Torunia jako ośrodków współodpowiedzialnych za rozwój społeczno-gospodarczy i konkurencyjność województwa”. W koncepcji rozwoju funkcjonalno-przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego, w ramach systemu osadniczego, wskazano Bydgoszcz i Toruń jako ośrodki stołeczne województwa, realizujące funkcje o znaczeniu regionalnym i ponadlokalnym. Przyjęto także zasadę, że **obydwa ośrodki są niezbędne dla kształtowania prawidłowego rozwoju województwa, których potencjał się wzajemnie uzupełnia i wzmacnia**. Wskazano również, że w przypadku województwa kujawsko-pomorskiego **żaden z dwóch ośrodków stołecznych nie prezentuje wystarczająco dużego potencjału funkcji regionalnych, by samodzielnie stymulować rozwój województwa na satysfakcjonującym poziomie, typowym dla aktualnych wyzwań rozwojowych**. Natomiast łączny potencjał Bydgoszczy i Torunia stwarza możliwość osiągnięcia poziomu porównywalnego z większością największych ośrodków regionalnych. Dlatego też od początku funkcjonowania samorządowego województwa kujawsko-pomorskiego, w jego polityce regionalnej przyjęto zasadę **łącznego postrzegania potencjału funkcji regionalnych i ponadregionalnych obydwu miast stołecznych – Torunia i Bydgoszczy**.

Przyjęło się także nazywać Bydgoszcz, Toruń oraz strefy podmiejskie obydwu miast aglomeracją bydgosko-toruńską, bo stanowią stosunkowo rozległy, zurbanizowany obszar, który pod względem morfologii i fizjonomii jest stosunkowo homogeniczny, a jednocześnie odróżnia się od położonych „na zewnątrz” obszarów, które nie podlegają suburbanizacji. W ramach tego obszaru dostrzeżono podobszar funkcjonalny Bydgoszczy – część silniej związaną z Bydgoszczą i podobszar funkcjonalny Torunia, czyli część silniej związaną z Toruniem, **które jednak razem tworzą całość**. Potwierdzeniem tego są działania określone w stosunku do centralnej części województwa w ramach kształtowania struktur i wzmacniania potencjału regionu jak np. sukcesywne rozwijanie potencjału usług o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, w tym dalsza integracja komunikacyjna Torunia i Bydgoszczy.

Należy również pamiętać, że w związku z promowaniem przez Unię Europejską podejścia terytorialnego, polegającego na różnicowaniu działań wobec poszczególnych terytoriów, ze względu na jak najlepsze wykorzystanie ich potencjałów, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego opracował dodatkowy dokument programowy, mający za zadanie realizować tę ideę, zapisaną również w strategii rozwoju województwa, tj. „Politykę terytorialną województwa kujawsko-pomorskiego”. Co istotne, stanowi to kontynuację działań w zakresie polityki terytorialnej regionu, podjętych już w poprzednich latach i poprzedniej perspektywie finansowej UE. W tym dokumencie, w ślad za strategią rozwoju województwa, wyróżniono kilka poziomów jej realizacji, w tym: I poziom – Stołeczny Obszar Rozwojowy, obejmujący Bydgoszcz, Toruń i otaczające je 2 powiaty ziemskie oraz II poziom – Miejski Obszar Funkcjonalny Bydgoszczy i Miejski Obszar Funkcjonalny Torunia. Za programowanie i koordynowanie zadań dedykowanych dla poziomu I wskazano Samorząd Województwa

Kujawsko-Pomorskiego, który działania te określi przy współpracy z samorządami z obszaru SOR i w oparciu o dokument, który dopiero zostanie opracowany tj. „Politykę rozwoju potencjału regionalnego miast stołecznych województwa kujawsko-pomorskiego”. Poziom I ma służyć rozwojowi funkcji o znaczeniu regionalnym, a więc realizowanych dla mieszkańców i obszaru całego województwa oraz funkcji o znaczeniu ponadregionalnym, czyli tworzących relacje i powiązania międzyregionalne i międzynarodowe.

W związku z tym, że w samym projekcie KRK 2050 nie odniesiono się szerzej do problematyki hierarchii sieci osadniczej, odniosę się do zapisów opracowania Instytutu Rozwoju Miast i Regionów „Hierarchia funkcjonalna miast w Polsce i jej przemiany w latach 1990-2020 jako punkt wyjścia do terytorializacji polityk krajowych i regionalnych”, z którego zaczerpnięto mapę do projektu KRK 2050. Zwracam uwagę, że w opracowaniu IRMiR wskazano, że **wyniki raportu stanowią ważny, oparty na rzetelnych badaniach punkt wyjścia do debaty o wyzwaniach rozwojowych miast różnej kategorii i obsługiwanych przez te ośrodki terytoriów**. Co istotne, identyfikacja najbardziej zagrożonych ogniw w tej sieci powinna pozwolić na podjęcie działań skrojonych pod ich konkretne potrzeby. Z kolei w przypadku ośrodków dynamicznie się rozwijających wiedza o ich pozycji i roli w systemie osadniczym powinna ułatwić dobór działań, które będą adekwatnie wzmacniały ich potencjały i powiązania z zapleczem regionalnym.

Autorzy opracowania wskazali, że **wyniki badań mogą mieć praktyczne zastosowanie w planowaniu polityk regionalnych i krajowych**. Takie podejście pozwala skuteczniej odpowiadać na indywidualne potrzeby rozwojowe miast i uwzględniać rolę, jaką pełnią one dla kraju i poszczególnych regionów. Wobec tego **rekomendują wzięcie pod uwagę wyników przeprowadzonego badania, a w szczególności hierarchicznej klasyfikacji ośrodków miejskich uwzględniającej obszary funkcjonalne metropolii i aglomeracji regionalnych, jako punktu wyjścia do planowania i lepszej terytorializacji krajowych polityk oraz dokumentów programujących rozwój**. Powyższe informacje wskazują, że opracowanie IRMiR jest materiałem przyjętym wg pewnych założeń i naukowego podejścia. Ma stanowić pewien punkt wyjścia do dalszej dyskusji, która powinna zostać zetknięta z rzeczywistością.

Należy mieć na względzie, że „Koncepcja Rozwoju Kraju 2050” ma kreować rozwój, wskazać wizję kraju w przyszłości. Niezbędne jest więc indywidualne podejście, a nie bezpośredni transfer wybranej mapy bez kontekstu do krajowego dokumentu kształtującego wieloletni rozwój Polski. Stąd konieczne jest zadbanie, by określić w tym dokumencie właściwą pozycję Torunia, która będzie realizowana.

W opracowaniu IRMiR odniesiono się także do specyficznej sytuacji Bydgoszczy i Torunia, gdzie na str. 54-55 wyróżniono akapit zatytułowany „Bydgoszcz i Toruń – dwa miasta z odrębnymi, częściowo konkurującymi ze sobą obszarami funkcjonalnymi”. **Zdecydowanie podkreślam, że nie zgadzam się ze stawianiem naszych miast w kontrze do siebie**. Potwierdzeniem mogą być cytowane wcześniej zapisy obowiązującej strategii rozwoju województwa. Natomiast zwracam uwagę, że już w tym opracowaniu wskazano, że **„Bydgoszcz i Toruń tworzą specyficzny układ bipolarny. Po zsumowaniu badanych**

funkcji centralnych ośrodek bydgosko-toruński (wraz z MOF) stanowiłby ósmą metropolią ponadregionalną”. Tak więc jest eksperckie potwierdzenie słuszności proponowanego przeze mnie stanowiska. W opracowaniu IRMiR cytuje opinie Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz, mówiące o istnieniu przesłanek wskazujących na odrębność i konkrowanie ze sobą Bydgoszczy i Torunia, ale to jest podejście dyskusyjne i subiektywne. Istotna jest obiektywna ocena istniejących uwarunkowań.